

ปราบเปลี่ยนหนามหมุดสิ้น...

แพ้นตีนพระพิทราชา

ภาพเก่าเล่าตำนาน

ในตอนต้นรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์ฯ พระเพทราชาถือได้ว่าเป็นพระญาติสนิท มีตำแหน่งเป็นจางวางกรมช้าง มีความชำนาญในการบังคับช้างและมีฝีมือในการสงคราม มีครั้งหนึ่งสมเด็จพระนารายณ์ฯ ทรงยกทัพไปตีเมืองเชียงใหม่ สมเด็จพระเพทราชาหรือจางวางกรมช้างในขณะนั้นได้ตามเสด็จไปทำศึกด้วย

กองทัพสมเด็จพระนารายณ์ฯตีเมืองเชียงใหม่แตก และสมเด็จพระนารายณ์ฯได้มีสัมพันธ์กับราชธิดาเจ้าเมืองเชียงใหม่องค์หนึ่งจนตั้งครรภ์ แต่ด้วยเหตุผลทางด้านเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ที่ยังไม่ยอมรับในความเท่าเทียม จึงทรงยกพระนางนั้นให้กับจางวางกรมช้าง คือพระเพทราชา

เมื่อเดินทางกลับจากเมืองเชียงใหม่มาถึงเมืองพิษณุโลก บ้านโพธิ์ประทับช้าง เมืองพิจิตร พระนางจากเชียงใหม่ได้คลอดบุตรชายตั้งชื่อให้ว่ามะเดื่อ ซึ่งต่อมาก็คือหลวงสรศักดิ์ หรือพระเจ้าเสือ

ในปี พ.ศ.2231 เมื่อสมเด็จพระนารายณ์มหาราชประทับ ณ พระที่นั่งสุทธาสวรรค์ ช่วงต้นเดือนพฤษภาคม พระอาการประชวรก็ทรุดลงอย่างหนักด้วยโรคไอหืด (asthmatic cough) เหตุการณ์ในอยุธยาและเมืองลพบุรีระส่ำไปด้วยข่าวลือเรื่องการสืบพระราชอำนาจ พระเพทราชา คือขุนนางที่ทรงอำนาจที่สุดในเวลานั้น

พระเพทราชาตัดสินใจลงมือชิงกระทำการรัฐประหาร ในวันที่ 18 พฤษภาคม 2231 โดยมีหลวงสรศักดิ์หรือพระยาศรีสุรศักดิ์เป็นกำลังสำคัญ เสริมด้วยชาวบ้านในเขตเมืองและปริมณฑล ยึดอำนาจการปกครองแผ่นดินโดยมีบรรดาขุนนาง พระสงฆ์ แม่ทัพนายกองจำนวนหนึ่งเข้าร่วม

พระเพทราชาวางแผนการใช้พระสงฆ์ตามวัดต่างๆ ในเขตเมืองลพบุรีและปริมณฑลมาก่อนแล้ว ทั้งนี้ได้รับความร่วมมืออย่างดีจากพระสังฆราชเมืองลพบุรี ณ วัดราชา พระสงฆ์ทั้งปวงเข้าร่วมการยึดอำนาจของพระเพทราชาก็เพราะไม่ชอบชื่อนักพวกฝรั่งเศสที่อาศัยอยู่ด้วยเป็นทุน

หลังการยึดอำนาจ พระเพทราชาร่วมกับ

พระเพทราชา

ปราบเปลี่ยนหนามหม แผ่นดินพระเพ

เปรม และมีพระชนิษฐาคือทำ
ลักษณะ พระสนมเอกในสมเด็จพระ
มหาราช ประสูติเมื่อ พ.ศ.2175 (บ
พ.ศ.2170) ปีเดียวกับ สมเด็จพระ
ณ์ฯ เป็นพระสหายกับสมเด็จพระ
มาตั้งแต่เมื่อครั้งยังทรงพระเยาว์
พระมารดาของพระองค์เป็นพ
ในสมเด็จพระนารายณ์ฯ (พระน

พระเพทราชาวางแผนการใช้พระสงฆ์ตามวัดต่างๆ ในเขตเมืองลพบุรีและบริเวณทลมาก่อนแล้ว ทั้งนี้ได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากพระสังฆราชเมืองลพบุรี ณ วัดราชา พระสงฆ์ทั้งปวงเข้าร่วมการยึดอำนาจของพระเพทราชาก็เพราะไม่ชอบชื่อน้ำพวกฝรั่งชาวคริสต์อยู่ด้วยเป็นทุน

หลังการยึดอำนาจ พระเพทราชาร่วมกับขุนหลวงสรศักดิ์ ประกาศตนเป็นผู้พิทักษ์ราชบัลลังก์ ต้องการปราบกบฏที่มีเจ้าพระยาวิชาเยนทร์ (ฟอลคอน) และกองทหารฝรั่งเศสที่กำลังคิดก่อกบฏจากสมเด็จพระนารายณ์ฯ และจะยึดสยามเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศส

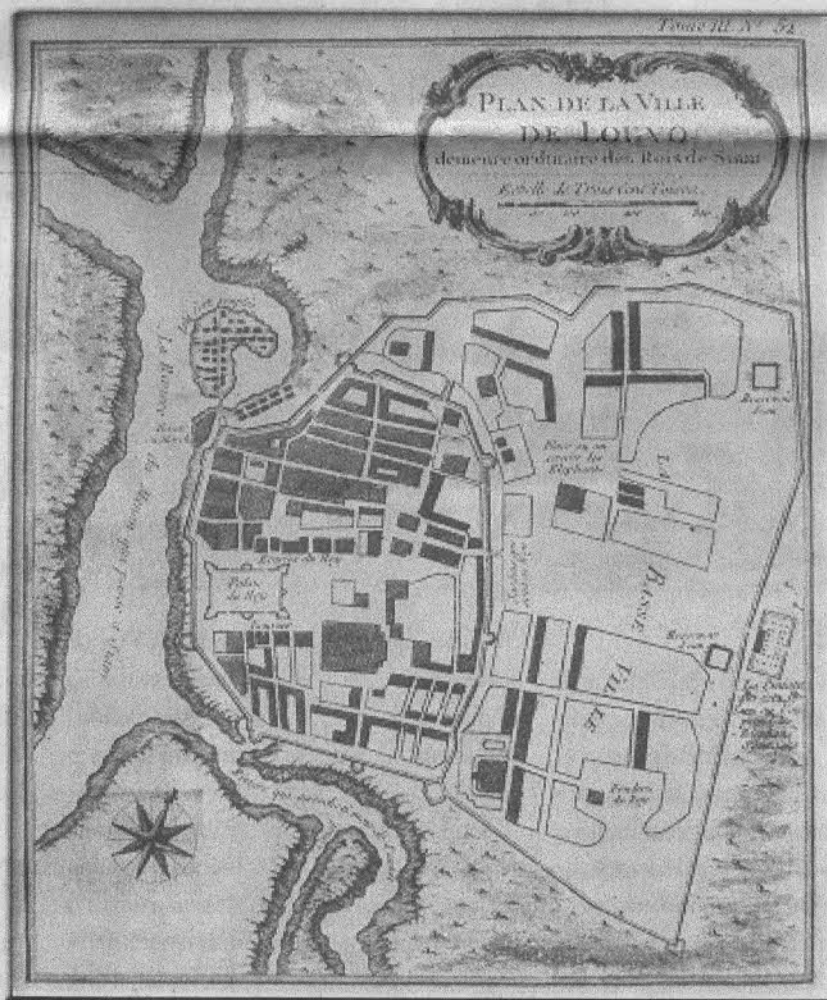
พระเพทราชาวางแผนลวงพระอนุชาทั้ง 2 พระองค์ของสมเด็จพระนารายณ์ฯ คือเจ้าฟ้าน้อยและเจ้าฟ้ายกยทศว่า มีรับสั่งให้ 2 พระองค์เข้าเฝ้า เมื่อทั้ง 2 พระองค์เสด็จถึงเมืองลพบุรี ก็ถูกหลวงสรศักดิ์จับไปสำเร็จโทษที่วัดซาก ซึ่งโดยประเพณีแล้ว ทั้ง 2 พระองค์มีสิทธิที่จะได้พระราชสมบัติต่อจากสมเด็จพระนารายณ์ฯ

ส่วนพระปีย์ (พระนารายณ์ทรงเรียกว่าอ้ายเตี้ย) พระราชโอรสบุญธรรมถูกกำจัด โดยพลัดตกจากพระที่นั่งสุทธาสวรรค์บาดเจ็บ แล้วกุมตัวไปสำเร็จโทษอีกราย

คิวสังหารต่อมา คือ เจ้าพระยาวิชาเยนทร์ (คอนสแตนติน ฟอลคอน) ขุนนางชาวกรีกคนโปรดของสมเด็จพระนารายณ์ฯ ที่อยู่ในบัญชีดำ เพราะพระเพทราชาและขุนหลวงสรศักดิ์รอเวลา หาทางกำจัด ขุนนางฟอลคอนมานานแล้ว มีการส่งข่าวให้เจ้าพระยาวิชาเยนทร์มาเฝ้าสมเด็จพระนารายณ์ฯ ที่ประชวร

นักประวัติศาสตร์มีความเห็นว่า เจ้าพระยาวิชาเยนทร์เองในสถานการณ์เวลานั้น ก็มีกองกำลังทหารของฝรั่งเศสที่สามารถต่อต้านการรัฐประหารของพระเพทราชาได้ แต่นายพลเดส์ฟาร์ม์ (Chevalier Desfarges) ผู้บังคับหน่วยทหารฝรั่งเศสที่มีอาวุธทันสมัย เกิดลังเลใจไม่ยอมยกกองทหารฝรั่งเศสขึ้นมัลลพบุรีตามที่เคยตกลงกันไว้

เมื่อเจ้าพระยาวิชาเยนทร์ สมุหนายกของแผ่นดินอยุธยา พร้อมทหารฝรั่งเศสอีก 2 นายเดินทางมาเข้าเฝ้าพระนารายณ์ฯ เมื่อถึงพระทวาร (ประตู) ก่อนเข้าพระตำหนักต้องปลดอาวุธ ทหารพระเพทราชาตีด้วยไม้จนตกจากเสลี่ยง นำตัวฟอลคอนไปคุมขัง ต่อมากลึงนำตัวไปประหารชีวิตที่วัดซาก

ทางเหนือนอกกำแพงเมืองลพบุรี เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2231 เวลาราวบ่าย 4 โมงเย็น การประหารชีวิตประหารบุคคลชั้นสูงดังกล่าวในลพบุรี ทำให้สมเด็จพระนารายณ์ฯ ทรงพระพิโรธและเสียพระทัยยิ่งนัก ยังไม่สิ้นพระชนม์แต่ไร้พระราชอำนาจโดยสิ้นเชิง เพราะพระราชอำนาจทั้งปวงตกอยู่ในมือของพระเพทราชาแล้ว

11 กรกฎาคม พ.ศ.2231 พระนารายณ์ฯ เสด็จสวรรคต

เมื่อจัดการกับเสี้ยนหนามทุกฝ่ายเบ็ดเสร็จ จึงเชิญพระบรมศพสมเด็จพระนารายณ์ฯ ไปประดิษฐานที่พระที่นั่งสุริยาศน์อมรินทร์

สมเด็จพระเพทราชาปราบดาภิเษกขึ้นครองราชย์เมื่อปี พ.ศ.2231 เป็นพระมหากษัตริย์องค์ที่ 28 ของราชอาณาจักรอยุธยา ขณะพระชนมายุ 56 พรรษา (บางข้อมูลระบุ 61 พรรษา) ทรงพระนามว่า “สมเด็จพระมหาบุรุษ วิสุทธิเดชอุดมบรมจักรพรรดิศร บรมนาถบพิตร สมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัว”

เมื่อขึ้นครองราชย์แล้ว พระองค์ได้ทรงแต่งตั้งกรมหลวงโยธาเทพพระกนิษฐาของสมเด็จพระนารายณ์ฯ ให้เป็นพระมเหสีฝ่ายขวา ซึ่งต่อมาได้ให้กำเนิดพระโอรสพระองค์

หนึ่งคือ เจ้าพระขวัญ และแต่งตั้งกรมหลวงโยธาเทพ พระธิดาองค์เดียวของสมเด็จพระนารายณ์ฯ เป็นพระมเหสีฝ่ายซ้าย ซึ่งต่อมาได้ให้กำเนิดพระโอรสพระองค์หนึ่งคือ ตรัสน้อย

กรมหลวงโยธาเทพ ทรงเป็นพระราชธิดาของสมเด็จพระนารายณ์ฯ ซึ่งพระราชธิดาทรงมีพระอำนาจและอิทธิพลสูงในราชสำนักตลอดรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์ฯ

แต่เมื่อสมเด็จพระนารายณ์ฯ ถูกยึดอำนาจโดยพระเพทราชาและได้ปราบดาภิเษกขึ้นเป็นกษัตริย์ ชะตาชีวิตของกรมหลวงโยธาเทพต้องแสนจะคับแค้นพระทัย เมื่อพระเพทราชาสถาปนาให้พระนางฯ เป็นอัครมเหสีฝ่ายซ้ายในขณะที่พระองค์ยังทรงเศร้าโศกจากการจากไปของพระบิดา

ตั้งหลวงสรศักดิ์ฯ เป็นกรมพระราชวังบวรสถานมงคล ตั้งหม่อมแก้วบุตรท้าวศรีจุฬาลักษณ์ (แจ่ม) พระชนินุชาของพระองค์เป็นกรมขุนเสนาวริรักษ์

สมาเด็จพระเพทราชา แต่เดิมตอนเป็นสามัญชนชื่อว่า “ทองคำ” เป็นชาวพลหลวง แขวงเมืองสุพรรณบุรี (ปัจจุบันคือบ้านพลหลวงตั้งอยู่ในตำบลสนามชัย อ.เมือง จ.สุพรรณบุรี) เป็นบุตรของพระนม

เปรม และมีพระชนินุชาคือพระโอรสองค์หนึ่ง พระสนมเอกในสมเด็จพระนารายณ์ ประสูติเมื่อ พ.ศ.2175 (พ.ศ.2170) ปีเดียวกับ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ เป็นพระสหายกับสมเด็จพระนารายณ์ฯ มาตั้งแต่เมื่อครั้งยังทรงพระเยาว์ พระมารดาของพระองค์เป็น

ในสมเด็จพระนารายณ์ฯ (พระเจ้าแม่วัดดุสิต มารดาของโกษาปาน)

ก่อนได้ราชสมบัติ ครั้งยังเป็นขุนนาง ข้างวังกรมช่าง หรือเจ้าฐานะรักษาการสมุทกลาโหม คุมมากที่สุดในแผ่นดิน

พระราชมารดาของพระเพทราชา ชัดเจนมาเนิ่นนาน เรื่องไม่ต้องลืมนึกถึงกับต่างชาติโดยเฉพาะความต้องการให้มีชาวต่างชาติในราช

ในระบบราชการ พระเพทราชาเคยกล่าวในประชุมขุนนางต่อหน้าพระพักตร์สมเด็จพระนารายณ์ฯ ในประเด็นเรื่องสัมพันธ์กับชาวต่างชาติ ซึ่งในสมเด็จพระนารายณ์ฯ ทรงชื่นชม

พลเดส์ฟาร์ม์ ให้ออกไปจากกรุงสยามสั่งการให้นำกำลังไปขับไล่พวกที่ป้อมบางกอก และที่ป้อมเมืองความควบคุมของนายพลดูบุรุษที่ป้อมบางกอกต้องออกแรงรบยาวนาน มีการสูญเสียของทั้ง 2 มีการเจรจาต่อรองจัดให้มีการแลเพื่อสงบศึก

ในที่สุดสงครามสยาม-ฝรั่งเศส โดยนายพลเดส์ฟาร์ม์ต้องสูญเสียชีวิตที่เป็นตัวประกันเพราะขัดพระเพทราชา ฝ่ายพระเพทราชาฝรั่งเศส และได้กักกันนักบวชคนไว้ระยะหนึ่งก่อนจะให้สิทธิท้าวทองกิมม้า (มารี กิมาร์) ภรรยาของฟอลคอนอีกคนหนึ่ง

การเจรจาแบบจับตัวประกันเด็กทั้งจบลง ฝ่ายอยุธยาขายสินค้า 2 ลำ ที่ท่านนายพลฝรั่งเศสไป คือเรือซื้อสยามและละโว้ 300 ชั่ง

ย่นหนามหมดสิ้น... พระเพทราชา

๒ พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ทรงทราบเรื่องราวการเปลี่ยนรัชกาลและการขับไล่ทหารฝรั่งเศส จึงส่งตัวนักศึกษาจากอยุธยา 12 คน ที่ไปศึกษาในฝรั่งเศสกลับอยุธยา ผลการปฏิบัติดังกล่าวทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างกรุงศรีอยุธยากับฝรั่งเศส ลินสุดลงตั้งแต่นั้นมา

ส่วนภายในราชอาณาจักร ในรัชสมัยของสมเด็จพระเพทราชาได้เกิดกบฏขึ้นอีกหลายครั้ง เช่น ที่หัวเมืองนครราชสีมาและเมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งเจ้าเมืองทั้ง 2 ได้รับการสถาปนาจากสมเด็จพระนารายณ์ฯ เจ้าเมืองทั้ง 2 ไม่ยอมรับพระราชอำนาจของพระเพทราชา เนื่องจากเห็นว่าพระเพทราชาเป็นผู้แย่งชิงราชสมบัติจากสมเด็จพระนารายณ์ฯ

กบฏครั้งใหญ่ที่สุดในรัชกาลพระเพทราชา ตามที่ปรากฏในหลักฐานร่วมสมัย คือกบฏเมืองนครราชสีมาที่กินเวลาอยู่ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2242 ถึงเดือนเมษายน พ.ศ.2243 พงศาวดารระบุว่าผู้นำการก่อกบฏคือพระยายมราช (สังข์) ซึ่ง

เปรม และมีพระชนินุชาคือท้าวศรีจุฬาลักษณ์ พระสนมเอกในสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ประสูติเมื่อ พ.ศ.2175 (บางแห่งว่า พ.ศ.2170) ปีเดียวกับ สมเด็จพระนารายณ์ฯ เป็นพระสหายกับสมเด็จพระนารายณ์ฯ มาตั้งแต่เมื่อครั้งยังทรงพระเยาว์ เนื่องจากพระมารดาของพระองค์เป็นพระนมโทในสมเด็จพระนารายณ์ฯ (พระนมเอกคือ

ระหว่างสมเด็จพระนารายณ์ฯกับพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ของฝรั่งเศส ช่วยนำพาสยามให้พ้นภัยจากฮอลันดา อีกทั้งทำให้อยุธยาโดดเด่นรุ่งเรืองในทุกด้าน เมื่อเทียบกับบ้านใกล้เรือนเคียง

พระเพทราชาทรงมีมเหสี 4 พระองค์ คือ

1.กรมพระเทพามาตย์ (กัน) พระมเหสีเดิมในพระเพทราชาเป็นผู้อภิบาลพระเจ้าเลอแต็งแยงทรงพระเยาว์ ภายหลังได้ขึ้นเป็นที่กรมพระเทพามาตย์

2.กรมหลวงโยธาทิพ หรือมเหสีฝ่ายซ้าย-พระราชธิดาในสมเด็จพระนารายณ์มหาราช มีพระราชโอรสคือ เจ้าฟ้าตรีสุนทรวิจิตรทางการศึกษาในหลายๆ แขนงวิชา ช่วงหลังย้ายตามพระราชมารดาไปอยู่ ณ พระตำหนักใกล้วัดพุทไธศวรรย์

3.กรมหลวงโยธาทิพ หรือมเหสีฝ่ายขวา เป็นพระชนินุชาในสมเด็จพระนารายณ์ฯ มีพระราชโอรสคือ เจ้าพระขวัญ (อายุ 13 โคนสำเร็จโทษด้วยท่อนจันทน์)

4.นางกุสวดีมเหสีพระราชทานจากพระนารายณ์ฯ พระธิดาพญาแสนหลวง เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่

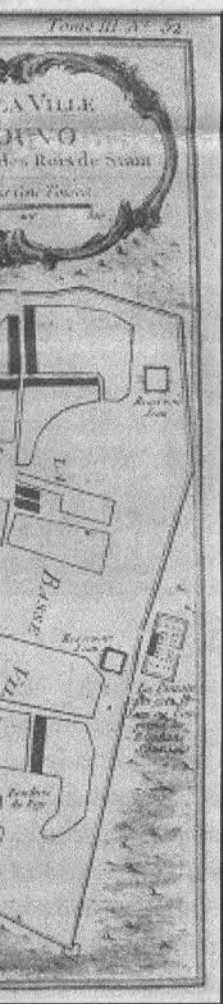
พระเพทราชาครองราชย์ระหว่าง พ.ศ. 2231-2246 เสด็จสวรรคตเมื่อปี พ.ศ.2246 พระราชพงศาวดาร ฉบับสมเด็จพระพนรัตน์ วัดพระเชตุพนฯ ฉบับตัวเขียน ระบุว่าสวรรคต ณ พระที่นั่งบรมยงค์รัตนาสน์ หลังครองราชย์ได้ 15 ปี สิริพระชนมายุได้ 71 พรรษา

เมื่อสิ้นรัชสมัยของพระเพทราชาแล้ว อดีตหลวงสรศักดิ์หรือกรมพระราชวังบวรฯ ก็ขึ้นครองราชย์ต่อมา และเป็นที่คุ้นเคยเรียกขานในพระนามว่า พระเจ้าเสือ

มีพระนามว่า สมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 8 ที่ครองราชย์ต่อมาอีก 6 ปี

ขอแถมข้อมูลที่น่าสนใจให้ท่านผู้อ่านว่า พระเจ้าเสือ เคยไปปฏิบัติพระราชกรณียกิจที่เมืองพิจิตร เพื่อเป็นการรำลึกถึงชาติภูมิของพระองค์ฯ พระเจ้าเสือได้โปรดให้สร้าง วัดโพธิ์ประทับช้าง ขึ้นที่เมืองพิจิตร โดยสร้างพระอุโบสถ พระวิหาร พระมหาเจดีย์ ศาลาการเปรียญ และกุฏิสงฆ์ มีอาณาบริเวณวัดกว้างขวางใหญ่โต ใช้เวลาสร้าง 2 ปี จึงสำเร็จ แล้วเสด็จพระราชดำเนินมาฉลองด้วยพระองค์เอง 3 วัน 3 คืน มีมหรสพครึกครื้น

ในตัวเมืองลพบุรี ปรากฏถนนเพทราชาเป็นถนนเล็กๆ แคบและสั้น ทอดยาวตลอดกำแพงวังด้านใต้ของพระนารายณ์มหาราช

ัญ และแต่งตั้งกรมหลวง
ตาองค์เดียวของสมเด็จพระ
นพระมหาลิขิต ซึ่ง
พระโอรสพระองค์หนึ่ง

เทพ ทรงเป็นพระราชธิดา
รายณ์ฯ ซึ่งพระราชธิดา
ละอิตธิพลสูงในราชสำนัก
สมเด็จพระนารายณ์ฯ

พระนารายณ์ถูกยึดอำนาจ
และได้ปราบดาภิเษกขึ้น
ราชชีวิตของกรมหลวงโยธา
แค้นพระทัย เมื่อพระเพ
ระนางฯ เป็นอัครมเหสีฝ่าย
องค์ยังทรงเศร้าโศกจาก
บิดา

ด้ฯ เป็นกรมพระราชวัง
ตั้งหม่อมแก้วบุตรท้าว
แจ่ม) พระชนิษฐาของ
ขุนเสนาบดีรักษ

พระราชฯ แต่เดิมตอนเป็น
ว่า “ทองคำ” เป็นชาว
เมืองสุพรรณบุรี (ปัจจุบัน
ตั้งอยู่ในตำบลสนามชัย
บุรี) เป็นบุตรของพระนม

เปรม และมีพระชนิษฐาคือท้าวศรีจุฬาลักษณ์ พระสนมเอกในสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ประสูติเมื่อ พ.ศ.2175 (บางแห่งว่า พ.ศ.2170) ปีเดียวกับ สมเด็จพระนารายณ์ฯ เป็นพระสหายกับสมเด็จพระนารายณ์ฯ มาตั้งแต่เมื่อครั้งยังทรงพระเยาว์ เนื่องจากพระมารดาของพระองค์เป็นพระนมโท

ในสมเด็จพระนารายณ์ฯ (พระนมเอกคือ เจ้าแม่วัดดุสิต มารดาของโกษาเหล็ก และโกษาปาน)

ก่อนได้ราชสมบัติ ครั้งยังเป็นพระเพทราชา จางวางกรมช้าง หรือเจ้ากรมช้างในฐานะรักษาการสมุหกลาโหม คุมกำลังทหารมากที่สุดในแผ่นดิน

พระราโชบายของพระเพทราชามีความชัดเจนมาเนิ่นนาน เรื่องไม่ต้องการติดต่อสัมพันธ์กับชาวต่างชาติโดยเฉพาะฝรั่งเศส ไม่ต้องการให้มีชาวต่างชาติในราชสำนักและในระบบราชการ

พระเพทราชาเคยกล่าวเรื่องนี้ในที่ประชุมขุนนางต่อหน้าพระพักตร์สมเด็จพระนารายณ์ฯ ในประเด็นเรื่องการติดต่อสัมพันธ์กับชาวต่างชาติ ซึ่งในช่วงเวลานั้น สมเด็จพระนารายณ์ฯ ทรงชื่นชอบพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 และโปรดขุนนางฟอลคอนเป็นพิเศษ ทรงพิโรธการติงของพระเพทราชา แต่ก็ทรงระงับไว้ได้ เพราะพระเพทราชามีฐานะเป็นพระญาติสนิท

เมื่อพระองค์ขึ้นครองราชย์แล้ว ก็ขับไล่กำลังทหารฝรั่งเศสที่ควบคุมโดยนายพลเดส์ฟาร์ม์ ให้ออกไปจากกรุงศรีอยุธยา สั่งการให้นายกำลังไปขับไล่ทหารฝรั่งเศสที่ป้อมบางกอก และที่ป้อมเมืองมะริด ในความควบคุมของนายพลดูบรูอ็อง เฉพาะที่ป้อมบางกอกต้องออกแรงรบกันยืดเยื้อยาวนาน มีการสูญเสียของทั้ง 2 ฝ่าย ต่อมา มีการเจรจาต่อรองจัดให้มีการแลกตัวประกันเพื่อสงบศึก

ในที่สุดสงครามสยาม-ฝรั่งเศสก็ยุติลง โดยนายพลเดส์ฟาร์ม์ต้องสูญเสียชีวิตบุตรชายที่เป็นตัวประกันเพราะขัดคำสั่งของพระเพทราชา ฝ่ายพระเพทราชาได้สมบัติฝรั่งเศส และได้กักกันนักบวชจำนวน 70 คน ไว้ระยะหนึ่งก่อนจะให้อิสระภาพ รวมทั้งท้าวทองกีบม้า (มารี กีมาร์) ภรรยาและบุตรของฟอลคอนอีกคนหนึ่ง

ทั้ง 2 เมื่อยอมรับพระราชอำนาจของพระเพทราชา เนื่องจากเห็นว่าพระเพทราชาเป็นผู้แย่งชิงราชสมบัติจากสมเด็จพระนารายณ์ฯ

กบฏครั้งใหญ่ที่สุดในรัชกาลพระเพทราชา ตามที่ปรากฏในหลักฐานร่วมสมัย คือกบฏเมืองนครราชสีมาที่กินเวลาอยู่ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2242 ถึงเดือนเมษายน พ.ศ.2243 พงศาวดารระบุว่าผู้นำการก่อกบฏคือพระยายมราช (สังข์) ซึ่งสมเด็จพระนารายณ์ฯทรงแต่งตั้งให้ครองเมืองนครราชสีมา โดยมีการส่งกองทัพจากกรุงศรีอยุธยาขึ้นไปปราบที่นครราชสีมา แต่ก็ไม่สำเร็จ จนสมเด็จพระเพทราชาทรงมีพระราชโองการให้เรียกแม่ทัพนายกองกลับมาลงพระอาญาอย่างหนัก และยังมีความวุ่นวายจากเหตุการณ์ตึกดินปืนในพระนครระเบิด จนเกิดเพลิงไหม้ในพระนครอย่างหนักในวันที่ 9 มกราคม พ.ศ.2243

สมเด็จพระนารายณ์ฯทรงเรียบเรียงความเป็นไปในเมืองอยุธยาขึ้นถวาย จอมพลสมเด็จพระเจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดชสรุปความว่า

มหาดเล็กชื่อ ธรรมเสียร อ้างตัวเป็นเจ้าของฟากยาศ หลกลองคนสองสุริพลอยู่ที่สระบุรี จนรวมคนได้เป็นกองทัพ ยกเข้ามาตั้งติดพระนครศรีอยุธยาเพื่อโค่นล้มบัลลังก์พระเพทราชา แต่โดนปราบ ไพร่พลเสียชีวิตกลาดเกลื่อนพระนคร ในเวลานั้นพระเพทราชาต้องปราบปรามเปลี่ยนศัตรูอยู่หลายปีจึงราบคาบ

ในรัชสมัยของพระเพทราชา มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการปกครองใหม่ โดยกำหนดให้หัวเมืองฝ่ายเหนืออยู่ในความดูแลของสมุหนายก และหัวเมืองฝ่ายใต้อยู่ในความดูแลของสมุหพระกลาโหม โดยแบ่งครั้งกัน ให้แต่ละฝ่ายรับผิดชอบดูแลกิจการทั้งด้านทหารและพลเรือนในภูมิภาคนั้นๆ

นอกจากนี้พระเพทราชายังได้เพิ่มกำลังทหารให้แก่กรมพระราชวังบวรสถานมงคลหรือวังหน้า เพื่อเป็นกำลังป้องกันวังหลวง

ทรรชนะของนักประวัติศาสตร์ฝ่ายหนึ่งเห็นว่า สมเด็จพระเพทราชา ได้ดิบได้ดีเพราะมีมารดาเป็นแม่นมสมเด็จพระนารายณ์ฯ พระเพทราชาบอ้ออาจจะทำการรัฐประหาร เป็นกบฏชิงราชสมบัติ กับสังหารเจ้าพระยาวิชาเยนทร์ ตัวจักรสำคัญที่ดำเนินกุศโลบายด้านการต่างประเทศและเศรษฐกิจให้อยูยารุ่งเรืองแบบไม่เคยปรากฏมาก่อน การมีปฏิสัมพันธ์กับฝรั่งเศสแบบแนบแน่น

โดยสร้างพระอุโบสถ พระวิหาร พระมหาเจดีย์ ศาลาการเปรียญ และกุฏิสงฆ์ มีอาณาบริเวณวัดกว้างขวางใหญ่โต ใช้เวลาสร้าง 2 ปี จึงสำเร็จ แล้วเสด็จพระราชดำเนินมาฉลองด้วยพระองค์เอง 3 วัน 3 คืน มีมหรสพครึกครื้น

ในตัวเมืองลพบุรี ปรากฏถนนเพทราชาเป็นถนนเล็กๆ แคบและสั้น ทอดยาวตลอดกำแพงวังด้านใต้ของพระนารายณ์ราชนิเวศน์ ความยาวของถนนประมาณ 180 เมตร

เรื่องราวในประวัติศาสตร์ที่ได้อ่าน ได้ชมทางละครโทรทัศน์แบบเจาะลึก ถึงพริกถึงขิงทั้งหมดนี้ เป็นบันทึก เป็นรายงานของชาวฝรั่งเศสและชาวต่างชาติเมื่อราว 400 ปีที่แล้วทั้งสิ้น ชาวต่างชาติเหล่านี้เข้ามาทำงานในสยาม สนใจความเป็นไปในบ้านเมืองสยามทุกซอกทุกมุม เอกสารบางชิ้น จดหมายบางฉบับยังมีตัวตน ถูกเก็บรักษาไว้ในฝรั่งเศสแบบน่าชื่นชมยิ่งนัก และต้องขอขอบคุณผู้รู้ทั้งหลายไปตามหา และแปลออกมา ซึ่งผู้เขียนเชื่อมั่นว่ายังมีเอกสารหลักฐานทางประวัติศาสตร์อีกมากที่ยังไม่มีใครพบ ซึ่งทางราชการควรจัดระบบการทำงานเพื่อสืบค้นร่วมมือกับต่างประเทศอย่างจริงจัง

การศึกษาประวัติศาสตร์ คือการค้นหาข้อมูลมาพุดจา เล่าสู่กันเพื่อให้เกิดมุมมองที่แตกต่าง ซึ่งจะก่อให้เกิดความแตกฉานทางปัญญาอันไม่มีวันสิ้นสุด การศึกษาประวัติศาสตร์มิใช่การมานั่งคัดลिनคดีความแบบศาล

โปรดติดตาม ความเมืองเรื่องของอยุธยาในตอนต่อไปครับ

พลเอก นิพัทธ์ ทองเล็ก

ขอบคุณ ศิลปวัฒนธรรม ฉบับกรกฎาคม 2556 โดย ส.สีมาและภาพวาดจาก เพทราชาภษัตรีสยาม Pitera Rex Siam จาก fb คุณ Sudhisak Palpho

